

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 170 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
всилкою 7 доларів, або 12
рублів; з всылкою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з всылкою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділі і руских свят
о 5½ год. пополудня.

Редакция, адміністрация і
експедиция «Руслана» при ул.
Оссолінських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диция місцева в Агенції
Соколовского в пасажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—

Рекламні неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Упадок Клеманса.

(X) Прийшла черга відплати і на Клемансо, що в боротьбі проти Церкви стояв на чолі французького правительства, а до вершивши безглядним поступованем розділу держави від Церкви упав зовсім несподівано. На него поклали французкі радикали всі свої надії, бо він був обзнакомлений з усіма способами крутих парляментарних а визначав ся гладкою похвальною і високопарною мовою.

Після безуспішних змагань Рувієра і Саррієна обняв Клемансо осеню 1906 р. керму державну серед найбільшого заколоту, який викликало в республіці виконанє закона про розділ держави і Церкви. Клемансо перевів усе. Він знеславлював церкву, здерав хрести із стін по школах, приневолив до уступленя тисячі бурмістрів, котрі ставали в обороні христів по школах, перемінив каплицю в Фубурж Сан Гонорє на tingl-tangl та посував на висші становища учителів, котрі приневолювали дїтвей навчати на хресті здерті із шкільних стін. З безглядною жорстокостю сей любимець вільномулярских льож і вольнодумного жидівства розвинув завзяту боротьбу проти Церкви і віри у Франції. Він остана на перший погляд витязем, бо тисячі добрих священиків прогнав з їх становища, а проганяв також черниці, коли они з саможертвою свого здоровля і життя на просьби громад заняли ся підчас пошести тифної плеканєм хорих.

Одначе ся мнима побіда Клемансо і розділового закона не була побідою для

Франції. Міністерство Клемансо показало спромугу перевести культурну боротьбу, але стало неспосібним для розвязки важних питань суспільних XX столїтя і найважнїших внутрішньо-полїтичних задач. Трилітня єго управа Францією була безнастанним пересиленєм великої ворохобнї електричних робітників, кривавого заворушеня виноградників в південній Франції аж по змову телеграфістів. Але найбільше лихо загніздило ся в самім парляменті. Знесено майже основний закон всякої уладженої управи, державна управа стала пристановищем парляментарної протекційности, доносів і шпигунства, шахрайства о посади поміж верховладними сторонництвами. В народних верствах витворило ся велике невдоволенє парляментом, а навіть досеред радикальних сторонництв проявило ся отверезенє, бо народови роблено нечувані обїянки і надії по тім парляменті, а тимчасом широкі народні верстви зрозуміли, що провідники того панованя конвенту дбають лише о наповненє своїх кишень. Нарід побачив, що послї підвїшали собі тільки річні дисти з 9.000 на 15.000 франків, бачив, як мільярди з монастирів цезали а сї богатства попадали в руки відомих лихварів, несумлінних адвокатів і ліцїтантів, бачив, що в парляменті нема роботи, а з того всего в народі не проявляла ся потреба відвороту, але злість і розпука, так що тим способом росли лише і збільшали ся соціально-революційні сторонництва.

З тим усім лучить ся ще одна грізна проява: у війську а особливо на флоті загніздив ся революційний соціалїзм. Весною 1907 р. проявляла ся одна ворохобня за

другою. В маринарї приключала ся безліч великих пригод і невияснених нещастя, а особливо тульонська пристань була видівнею таких підозріних подій, так що на случї війни вартість флоту є вельми сумніва при такій очевидній недостатї ладу, карности і здібности. Перед двома роками вибрав сенат комісію для розсліду неладу і розстрою в маринарї після великого вибуху на „Ені“, і ся комісія вказала на недостатчу спільної праці між будівничим кораблів, артилерїстами корабельними і воєвками. Комісія признала, що до сего сумного занепаду довела немїч центральної власти, загальна неодвїчальність і байдужність. Одначе лихо се має свій корїнь глибше. Противїйскова пропаганда вдерла ся вже між військо і флоту і розкладає воєнну силу своєю ненавистю до всего того, що доси Француз високо цїнив яко патриотичну чесноту. Герве, загорїлий поборник мїлітаризму, протолосив при вступленю Клемансо на чолу управи отсей поклик: «Церква повинна бути знищена, а так само військо!» Знищити Церкву не повело ся соціалїстичним і несоціалїстичним радикалам, а навпаки посеред сїх гнобленя, переслїдваня і недостатч проявляють ся відродини християньского житя у Франції. Мужнє мучеництво тисячів мужчин і женщин, що не відцурали ся своїх християньских переконаня і дали ся заганяти в нужду і недолю, ужизняє виявонїлу французку землю і приєднує нових ісповідників.

Одначе на військо, на защитників краю мав оклик Гервого инший вплив, як би сего бажали французкі народолубї. Уміркованїйші соціалїсти ще тіснїйше скупили ся

Ярослав Юлев.

Важке рішенє.

Тї, що мали нинї відбутнє нараду, ледви дїждались догідної хвилї. Они чекали нетерпеливо, аж заснуть дїти, для яких зміст наради мав бути тайною. Та звичайно, коли чоловік хоче, щоб хто заснув, то останньому, мов би нарочно не спїшити ся спати. Таке було й тут. І батько наганяв сиати і мати приговорювала, що вже пізна пора і найстарша донька Оля просила — все те мало що помагало. Дїти, як завзялась. То одно щось заговорить, то друге під покривалом засьміє ся, то третє забубнить колїном об стїну. Звичайно — дїти.

— Дїти нинї подурїли! Та якого лиха не свїш єще, однї з другим, чого визвїрив очі, як зарізаний баран? — лютовала мати.

— Спати дїти, бо гашу лампу — грозив батько.

Нарештї по довгих короводах дїти посаули. Правильний їх віддих та легке хропїне успокоїли нетерплячку родичів і Олі.

— Ну, дякувати Богу — промовив батько. — Наче сьвятї хату перелетїли. Тепер можна собі спокїйно поговорити, порадитись.

Сїли вєй коло стола.

— Олю — сказав батько — нинї мусиш рішити ся: сьак або так. Єго водити за нїс не випадає. Видиш, приїздив вже до нас три рази, за кожним разом домагаєсь рішучої відповїди, а сеї єму не даємо. На нинїшний лист мушу конечно завтра відписати. Щож ти на те?

— Ой, тату, чи менї так легко рішити ся?

— Я знаю, доню, але все таки треба...

— Слухай Олю — відзиваєсь мати, відкладаючи на стїл розпозату пончоу — най нас Господь Бог скарає, як би ми тебе мали намовляти. Ніколи в сьвітї. Маєш свій розум, роби, як знаєш. Одно тобі скажу: застанови ся добре.

— Я вже нераз застановляла ся, але вийти на шлях нїяк не можу.

— Уважай і на се і на те — говорив батько. — Уважай, що тебе дома чекає, як такж, що тебе чекає за ним.

Оля підперла голову руками і важко задумалась. Єї гарне, молоде і сьвіже лице зробило ся наче о кілька лїт старшим. Чорні, великі очі стратили свій блеск. Рожеві, розкішні уста цїпко стиснулись.

Она, молода, двайцятьлїтна, гарна дївчина має рішитись, чи йти їй за сороклїтного вдївця на двоє дїток-сиріток? Чи тут так легко рішитись? Правда, она бідна, дуже бідна, она донька старого емеритованого учителя не може вибрати. Ще велика ласка у Бога, що взагалї хтось трафляєсь. Але чи вже біднїй дївчинї саме лише терне судилось?

Від дитинства одна нужда, один недостаток. Батьком кидали від села до села. З грижі і бїди розхорував ся раз, другий. Як неспосїбно до служби пущено єго на мізерну емеритиру. Мати схорована, збїдована так само. Днями коло хати і дїтий, а вечерами коло пончїх. Та який з того заробок? Не одну днинку Оля переголодувала, не одну зиму намерзлась, неодну нічку заливалась гіркими сльозами.

Посилати дївчину до висших шкїл не було за що. Просила, благала, та сама видїла, що го-

дї, то їй перестала. Почала ходити до кравчинї. Боже, які се були прикрї часи! Дома помагаї мамї, носи по руках дїтв, обираї їх та обшивай, а у кравчинї сїди цїлими днями згорбленою над шитєм і дякуї Богу, коли перейде яка година без кулаків та крику.

Та якось минула ся та безплатна панщина. Почала Оля діставати місячну плату, почали єї вважати в робїтнї людиною.

Хвиля, коли она побачила в своїх руках заправованї собою гроші, була найкрасшою хвилею в єї житю. Поза сим праця без віддиху, безнотїшна.

Инші дївчата в єї віці бавились, гуляли. Она працювала. Инші сьміяли ся, раділи. Она сумувала. Бо їй чого їй було радїти?

Товаришки в робїтнї оповїдали собі нераз про свої любовнї пригоди та про зводжуване хлопців. Найбільшою героїнею уважалась та, за якою що вечера инший хлопець уганяв ся. Оля сего не могла слухати. Она чула відразу і до таких дївчат і до таких розмов.

Правда, і у неї було живе серце. І єї серце рвалоє до щастя-любови, билось, як та пташка в клїтцї, наче хотїло пурхнути десь у невідомї собі сьвітї і там найти для себе укочє.

Але се було бажанє любови чистої, непорочної. Такою любовю, про яку говорили єї товаришки, любовю буденною, для забави, для интересу — она мерзїлась. Она лише серцем серця шукала.

(Конець буде).

около противників мілітаризму. Від віча в Сан Етієн, на котрім проголошено найзавзятішу виборчу боротьбу і відкинену всякого виборчого порозуміння супроти міщанських радикалів, витворила ся ще більша пропасть між давними союзниками, між радикалами і соціялістами, а тепер між давними союзниками в культурній боротьбі виринає питання: хто має побідити, чи вольнодумний радикалізм, чи революція? Революція повстає навіть проти теперішньої французької речісполитої, проти державного устрою Франції, она бажає ще дальше посунути ся в перевороті суспільности як Клемансо і его приятелі. На місце міщанських радикалів вільнодумських виступають тепер крайніші революційники, що лїпше розуміють ся на переворотах. При найблизших виборах має бути переведена та боротьба, а соціалдемократія ладить ся уже пильно і свідомо до сеї рішаної боротьби, а цілий ряд останніх побід виборчих, віднесених соціялістами над радикалами, віщують соціялістам добрі надії.

В часах загального невдоволення між народними верствами, зростаючого розладу в управі і національної оборони супроти недалекої важної боротьби виборчої є вельми трудна задача нових людей, що мають обняти по упадку попередників державну керму. Нема иншої більшости парламентарної, лише така, яку мав Клемансо, та сама більшість, що з віроломства і недбалства довела до упадку свого провідника. Та сама більшість має піддержувати також нове правительтво, котре очевидно не може бути сильне. Загранична політика Франції не дізнаєть імовірно через сю зміну клопотів, бо всяке заострене заграничної грози дало бо ще більше сили противникам міністерства.

Де заведуть Францію нинішні відносини, годі ще предвидіти. Будучина республіки не певна і не ясна і не відомо хто буде її спасителем.

Вражіння із зїзду укр.-руської молодіжи.

(Статя надіслана з кругів світської молодіжи *)

Пишучи оті стрічки, свідомий я закиду клерикалізму і ретроградности зі сторони часті молодіжи, однак справа є важнійша від повисших закидів. Низше наведені уваги подиктовані строгою обективністю.

Всеукраїнський академічний зїзд, хоть як поважно відбув ся після запевнень аранжерів, а властиво завойовників его, все таки він не обминув одної комічної сторони, а се тим більше болюче, що ся коміка полягала чи не в найважнійшій справі і в питаню цілого зїзду, хоть та справа не принадлежала сюду. Се справа ухвалення більшістю академічної молодіжи: розділу церкви від держави, усунення теологічного виділу з університету і науки релігії зі шкіл.

Ся резолюція є вельми важна, щоби її збути кількома словами, або здвигнем плечий. Глузувати можна справді з аранжерів задля поставлення подібної резолюції, але не з її змісту, бо се справа занадто важна для нашого народа.

Соціяльні демократи постановили на сїм зїзді упечи свою печеню, бо хотіли пересадити чужу цвітку на наше поле, не входячи в те, чи для тої чужоземної рослини пригідна в нас земля і підсоня.

Хотіли забавитись у французький парламент, забувши, що они тільки недовчені студенти, тай більш нічого. Забули, що справи такі рішає ся не ухвалою молодіжи на зїзді, або вічу, але в парламенті силою або насильством зі сторони парламентарної більшости, як сего доказом є французький парламент, котрий зужив багато сили і незначною більшістю ухвалив розділ церкви від держави. Але справу так важну не рішали там студенти.

*) Хоч не в усіх точках поділяємо єї погляди, даємо місце їм в нашій дзевнику. — Ред.

І тут власне лежить коміка того зїзду, справді коміка болюча.

Щоби таку справу рішати, треба спитати о се волі народу. А воля народу повинна тут грати головну ролю, бо се его обходить, се его справа і та воля народа повинна бути свята для кожного так прошеного як і не прошеного опікуна і добродія народа.

Се принципіальне становище, бо усяким дорадникам, прошеним і непрошеним оборонцям народа, потрібна воля его, его потреби і кривди, его домаганя, щоби ті дорадники знали, що треба народови, а усякий рахунок без участі того, на чю користь роблений, є вже з заложена фалшивий. Тим більше потреба тут голосу самого народа, бо се его справа і він тут повинен рішати.

А про усунення релігії зі шкіл тим більше повинен рішати народ, беручи найдемократичнійшу форму устрою державного, бо він дає свій грїп на удержанє тих шкіл.

Колиж хотіли соц. демократи перевести сю справу, то могли на передвиборчих вічах ставити подібні резолюції і там народ був би ясно висказав свої думки про сю справу і поручив своїм заступникам в царляменті. Однак соц. демократи боялись тої справи порушувати на вічах, бо знали добре, який би був вислід, бо наш народ, виходячи від збараских соц. демократів, і покутських радикалів до Сокальщини і Брідщини є на скрізь релігійний. А найкрасшим доказом безрелігійности наших радикалів снятинських є будова величавої церкви. Є се заразом ознакою великої культурности, що теорії економічні, голошені радикальною партією, дадуть ся вповні погодити з вірою, яко справою совісти і приватною справою після теорій так радикальних як і соц. демократичних.

Радикаліство у нашого народа нашло пригідну почву завдяки тільки економічним теоріям, бо сї відповідають психології і понятям нашого мужика, а справи віри і поодинокі случаи не то безвіря, але упору походять виключно зі справ чисто приватної натури з підкладом економічним, який дали деякі свьщеники за великі домаганя за свої духовні функції, або особисті ворожнечі між мужиком а свьщеником.

І де лишень находимо ріжницї між громадою а церквою, то на певно можна прийняти, що се ріжниця рахунків, а не переконань.

І ддятого у нашого мужика ужите йосифінського патенту означає принадлежність до радикальної партії.

А дуже рідкий случай цілковитого безвіря се випливає не розумових дослідів, але вплив наболїлої душі, розпуки.

І коли би відобрано нашому мужикови віру, то він сказав би: відбравши менї віру, дай рівний еквівалент, а що би се було, то самі соц. демократи не знали би, бо психології і чувства не заступили би кусоиком хліба, ані блахманом жадної політичної ві економічної теорії.

Усунення релігії з життя людей, хочаб і принадлежних до соц. дем. чи радикальної партії, не лежить в їх програмі, сего свідомі самі провідники, а коли оно так дійсно є, то се є одним з більше доптань основних точок програми. А се виходилоб ізза того, що неетичним є відбирати кому приватну власність економічну, а ще більше власність приватну почувань і чувства. Бо коли соц. демократи виступають проти відбираних німецькою державою приватної власности Поляків у формі конечности державної, називаючи се варварством, то яким варварством є відбираних віри народови, хотяй би посередно навіть через парламентарне ухваленє розділу церкви від держави.

Сама назва всеукраїнського зїзду вказувала, що сїм зїзд аранжували націоналісти.

Однак завдяки організації соц. демократів і дісорганізації нац. демократів, загорнули перші в свої руки провід і майже усі реферати.

Коли мала зачинатись справа українського університету у Львові, ся вже справа по ідеях і програмі соц. демократів яко чисто національна не повинна була їх обходити і тут повинні они були узнати свою некомпетенцію в ухвалах над тою справою. Однак і тут, як часто, забули панове на програму.

Соц. демократи і радикали прийшли на зїзд організовані, бо перші мали нараду в „Землі

і Волі“, а другі конферували з д-ром Даниловичом. Обі партії прийшли з готовими резолюціями, свідомі своєї цілі і з сильною волею їх переперти. Тимчасом нац. демократи і дикі не приготовані і не зорганізовані, бо не йшли на віче, але на зїзд.

І поставлено звисні резолюції. І тут наглядно показала ся толерація соц. демократів зглядом противника а доказом на се є слїдуючі факти:

Коли д. Степаненко по рефераті д. Данцева забрав голос і висказав бажанє, щоби рішенє тих резолюцій, з огляду, що они не на часі і що властиво молодіж не є компетентна — відложити на привагіднійшу хвилю, почув ся оклик з уст референта: се безличність! А коли оден з учасників висказав своє обуренє на таке веденє дискусії, загрожено єму кулачною дискусією і аргументом гідним корчми, а не зїзду. Се вже характеристичне для пошанованя чужої противної думки, а соц. демократи відзначають ся оттою характеристичною чертою мимо того, що голосять про свободу думки і слова.

І сїм терор був причиною ухваленя повисших резолюцій. І справді радїти треба, що рішенє резолюцій перейшло під напором насильства. Бо коли зі сторони соц. демократів поставлено внесенє, щоби „голосованє відбулось поіменно“, щоби слїдуюче покоління знало, що в XX. ст. найшлись і такі поступовці, що голосували проти тої резолюції, то ся іронія і моральний примус подїлав на нац. демократ. молодіж і диких, що она не хотячи наразитись на клеймо всьятности, або усунулась від голосованя, або голосувала за принципіальними резолюціями.

А треба було мати велику цивільну відвагу, щоби опертись теророві „не хотячи дістати в лице“.

Заложене протесту яко votum меншости ухваленя резолюцій вважаю я не впливом переконань народно-демократичної молодежи, але розваги і бистроти ума, бо ту не рішала партійна принадлежність, але розвага і свідомість некомпетенції, що є ознакою великої степені культурности і характерности в публичних питаннях

А некомпетенцію своєї участі на зїзді виказали соц. демократи при дискусії над бойкотом польських шкіл, бо казали, що они не є тут компетентні. І они наглядно виказали противорічність в своїх понятях; що їм наші справи національні байдужні, а пхають ся насильством там, щоби замаркувати свою влізливість непрошених гостей. Ся байдужність в національних справах оказалась ще і при протесті проти свьщаткованя побіди під Полтавою, що до котрої то резолюції заняли ц. к. соц. демократи крайно вороже становище, рівне російским соц.-демократам, котрі в справах, що тичать ся нашого питання йдуть поруч чорносотенців. Державна власть нині для них добра і они боять ся наразитись польским шовіністам соціал-демократичним в справах наших чисто національних.

Се Янусове обличє є червоною ниткою у наших соц.-демократів, але під нинішню хвилю не вільно напій молодежи бути байдужною на чисто національні справи, а тим самим свьятий обовязок тяжить на ній в чисто-національних питаннях, піти слїдом німецьких соц.-демократів що в таких справах стають в перших рядах патриотів.

Взагалі на тїм зїзді побачили ми дві яркі черти: нетерпимість, насильство з одної сторони, безсила уляглість з другої сторони побіч культурного трактованя справи і шоведеня зі сторони послїдних.

Р—ич С.

Огляд часописий.

(Крутіїства „Дїла“ і „власного кореспондента“ „Годи“ п. Миз. Ловинського).

На зачіпки і глузуваня „Дїла“ з нагоди промови п. Барвіньского на похоронах гр. Баденького навели ми в 147 ч. „Руслана“ ті придбаня, які Русини-народовці в Галичині осягнули головно заходами і впливом гр. Баденького, котрий

очинливо яко намісник Галичини з свого урядового становища був покликаний видавати в тих справах урядову оцінку і міг домагання тодішніх Русинів-народовців або піддержувати або поборовати і спиняти. Навівши се, ми посередно домагалися, щоби „Діло“ подало фактичне заперечення наших тверджень, а в такому случаю твердження „Діла“ що до промови п. Барвіньського, котру оно назвало історіософією раба (се по думці „Діла“ не в лайкою!) показалося оправданим. Можна було наперед знати, що такого фактичного заперечення наведених нами придбань „Діло“ не зможе дати. Отже щоби виправдати свої безосновні напасти на п. Барвіньського, оно пустило ся на крутість, котрі стають наглядним доказом, яким чесним оружжям воює сей деньник. Викручує ся „Діло“ таким крутіством:

„Ми вже з приводу похоронної промови п. Ол. Барвіньського старали ся вияснити „Руслави“, що ті придбаня ми завдячуємо самим собі, а що їх зреалізовано як раз за намісникованя гр. Каз. Баденього, се обставина другорядна“.

Назвавши відтак наші висновки глупотою (се на погляд редакції „Діла“ також не в лайкою, а одним аргументом сего дневника задля недостачі дійсних!) знов впевняє, що все нами наведене в ч. 147, як каже „Діло“, завдячують Русини виключно „внутрішній силі, яка доводить до того, що власти мусять з нами числитися і бодай найбільш важні з наших домагань сповняти, — то ми тільки можемо ще раз сказати, що се історіософія раба, яка не признає ролі суспільних сил в історії, а тільки „заходи, змаганя і вплив пануючих“.

Ось з якими аргументами вишло „Діло“ і тим переплало понад усіма неабитими фактами, які ми навели. А який культурний сей всеукраїнський орган, показав він дальшими своїми висновками:

„І тому непотрібно „Руслави“ лаять ся тай ще як! На кождім кроці пригадає співробітникам „Діла“, що вони ще „бавили ся в повелі“, „ходили без штанів“, „сиділи в гімназії“ і т. д., пише „Діло“. Тамчасом ми лише замітили, що „філософ“ з „Діла“ був ще тоді забуту в низькій гімназії“, коли не тямить всіх тих подій нами наведених, отже все повисше з наводами цитоване є прямим додатком „Діла“.

Коли се правда, як впевняє „Діло“, що „ті придбаня ми завдячуємо самим собі“, „внутрішній силі, яка доводить до того, що власти мусять з нами числитися і бодай найбільш важні з наших домагань сповняти“, то чому ж (не сягаючи років 1897—1907) теперішній клуб український, зложений з двадцять кількох послів не придбав хочби одної гімназії, хочби одної катедри університетської, хоч би одної рускої школи взірцевої н. пр. в семінарії жепьській в Перемишлі, о котру тамошнім Русинам так розходиться, або хоч би кілька тисяч корон для Н. Тов а ім. Шевченка?! Сам же п. М. Лозинський в „Літ. Вістнику“ а й в „Раді“ зазначував, що теперішній укр.-рус. клуб не осягнув за два роки ніяких придбань (пор. „Літ. Н. Віст.“ за червень 1909 стор. 582), хоч нема сумніву, що „внутрішня сила“ руского народу тепер переречено більша, не була в 90-их роках XIX століття.

В тім самім місці Л. Н. Вістника (стор. 582) п. Лозинський зазначає, що „ніяким способом незначна парламентарна група не може осягнути ніяких позитивних результатів“. А вжеж парлам. група п. Ол. Барвіньського в соймі в 90-их роках і в держ. раді була о третину менша, як теперішня укр.-руского клубу, а мимо того осягнула ті придбаня, які ми пригадали в 147 ч. „Руслана“, а котрих „Діло“ не могло заперечити, відповідаючи лише на те, що ті придбаня „ми завдячуємо самим собі!“

Виходить з того, щоби осягнути які добутки, треба здобути собі вплив у правительствених чинників (в красвім і центр. правительстві) і у взаєминах з парламентом. більшою, бо ті правит. чинники дають такі придбаня, а не можемо „сами собі“ їх взяти! Група п. Барвіньського уміла такий вплив собі виробити і тому змогла осягнути наведеві нами придбаня, до чого з свого урядового становища неперечно причинив ся тодішній намісник гр. Бадені. Не могли опісля собі самі здобути Русини таких

придбань ані за гр. Пініньського ані за гр. Поточкого, ані за Кербера, Бека і Бінерта, хоч в тих часах неперечно „внутрішня сила“ руского народу зросла в порівнаню з 90-ми роками XIX ст. Розумоване отже „Діло“ і п. Лозинського зовсім пусте і безосновне, але при тім і нікчемне, бо передовсім нічим не доказане, на чоб гр. Бадені хотів Русинів переробити на Поляків говорячих по руски, а так само не доказане, на чоб група Барвіньського покривала всі виборчі надужитя тогочасні (досить переглянути інтерпеляцію з 1897. р. а можна о тім впевнитися).

Такі безосновні теревені переписує п. Лозинський з „Діла“ до київської „Ради“ яко „власний кореспондент“ і називає там п. Ол. Барвіньського політ. небіжчиком, котрому він уже давно справляє „завдалегоди живота темний похорон“. Однак сей небіжчик очевидно лякає сумління політичне „Діла“ і его редакторів, між ними й п. Лозинського, коли они мало що не в кождім числі з ним розправляють ся і на силу хотілиб его похоронити, бо не маюг сїромахи спокою!

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

В понеділок явив ся п. Кіярі, провідир народно-німецкого сторонництва на зборах виборців в Шумперку на Мораві. Подавши перебіг минувшій сесії, боронив становища правительства в справі замкнення парламенту. Коли якому сторонництву захоче ся перешкодити парламенту в праці, то при теперішнім регуляміні нема на се ніякого способу оборони. Тому зовсім зрозуміле, що навіть не пробовано забрати ся до полагоди 63 наглих внесень дорогою регуляміну а населеня здоволене з того, що парламент не вдає ся в таку гру, яка не личить его достоїнству. Належать надїяти ся, що теперішнє правительство не надужие відмови парламенту і було би хибне розумоване, висновувати з обезвладнення парламенту обструкцією конечність і вмістність парламентарного міністерства. Задачі правительства будуть значно легші, коли місця міністрів займуть члени парламенту, що буде лише тоді можливе, коли відносини будуть так уладжені, що надуживанє власти міністрів в хосен сторонництва, до яких належить, буде неможливе. Опісля виступив бесідник проти трвалізму, який ослабив би лише могутність монархії а нова полуднево-славянська область держави відтяла би доступ до моря; тому він є за прилукою Босни враз з Хорвацією до Угорщини на основі угоди, яка на будуче виключала би всякі спори з Угорщиною, які тепер заодно повертають.

П. Кіярі дає сим лише доказ, що не здає собі справи як зі змісту триалізму, так з границь трьох областей. Предлога прилуки до Угорщини злученої Босни з Хорвацією не надає ся до розправи. Бесідник повинен був публично виявити тайну, яким способом думає він заключити з Угорщиною угоду, яка виключала би на будуче всі правно-державні спори; здає ся, не знає, що малярська штука пояснюваня не має ніякої основи.

На зборах моравского народного сторонництва в Прерові обговорював пос. Странський замкненє державної ради і накинув ся при тім на правительство, особливож на обох чеських міністрів задля їх голосованя. Обструкція була конечною обороною проти системи Бінерта а чеські сторонництва повинні бачити в парламенті твердиню, яку належить поборовати. В осени наступить продовженє обструкції в парламенті, коли до сего часу не змінить ся теперішня система ворожа Славянам. Переговорів в справі похвнаня обструкції не треба брати надто поважно, позаяк не було ніколи наміру похвнаня обструкції. З того слідує, що обструкція відносила ся не так до правительства, як до самого парламенту.

Заграниця.

Кретійська справа находить ся тепер в велим цікавій стадії розвою. Підчас коли Туреччина невинно продовжає свої воєнні приготування, погрози і гнет підданих собі Греків, надходять з Атен самі мирні заявля і то зарівно з офіційальних, як і з приватних кругів. З певного жерела доносять, що новий кабінет Ралліса бажає щиро зблизити ся до Туреччини, а переконаня сего президента міністрів, який все промовляв за згодою з Туреччиною на основі спільних інтересів обох країв, дають повну запоруку про щирість бажаня Греції, навязати з Туреччиною сердечні відносини. Особливо годить ся пригадати собі ту живу симпатію, з якою привітав Ралліс зміну правління в Туреччині і его подорож до Туреччини в хвилі настаня нового правління. Взагалі грецке правительство бажає рі-

шучо не лише уникати всего, що могло би довести до непорозуміння, але старає ся також ужити всіх способів, щоби дати доказ повної щирости свого бажаня, навязати зі своєю сусідкою сердечні відносини.

Не так поводить ся Туреччина, чого доказом єї печать, яка займає ся вельми горячо кретійською справою. Таїні успокою публичну оцінку, вказуючи на невдоволенє Греції і заявляє, що Туреччина розпочне сейчас війну, як тільки кретійські послы вийдуть до грецкого парламенту. З другої сторони молодотурецкий комітет в Солуні старає ся зблизити до себе ріжнородні елементи. Має завязати ся мирова ліга, а молодотурки роблять заходи, щоби втягнути як найбільше число македонських Греків. Крім сего має она виготовити пропамятне письмо, в яким побіч рішучого сиротивленя можливої прилуки Крети до Греції буде висказане бажанє, щоби довести до тіснійшої злуки сею острову з отоманською державою.

Просимо відховити перегляду.

Новинки.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Прокла; римо-кат.: Якова ап. — В понеділок: руско-кат.: Собор Гавриїла; римо-кат.: Анни м. — Ві в торок: руско-кат.: Акули; римо-кат.: Наталії.

— Відозва українсько-русского соймового клубу. За два місяці має зібрати ся краєвий сойм.

Задачею української соймової репрезентації буде представити соймови фактичний матеріял, живо ілюструючий відносини, які панують в краю на всіх областях публичного житя.

В тій цілі звертаєть ся нині Українсько-русский соймовий клуб до цілої рускої суспільности в краю з прошенем о надсиленє матеріялів, а саме: провірених фактів надужити, як також й уваг, що дотичать хиб в законодавстві.

З окрема просить ся о надсиленє фактів, що відносять ся до господарки по громадах і повітах, як також і дезидератів що до громадської реформи, на руки посла Захара Скварка в Мостисках.

Факти, що відносять ся до народного шкільництва, — причім треба брати під увагу особливо случаи неправного введеня польської викладкової мови і закладаня польських шкіл для меншостий, — треба посилати до рук п. д-ра Івана Макуха, адвоката в Товмачі.

Факти і дезидерати, що відносять ся до середного шкільництва, просить ся посилати до рук пос. д-ра Евгена Олесницького, адвоката у Львові (ул. Асника ч. 7.).

Згадані інформації та домаганя і жалоби звольть П. Т. Родимці подати до нашої відомости вже тепер, т. є. вчасно перед соймом, бо лише в такому случаю могли мемо приготувити і відповідно використати десь матеріял.

Коли засипуєть ся послів письмами вже в часі самого сойму, то сим робить ся їм великі перепони в соймовій праці і тоді далеко труднійше доводити до успішного полагодження справ, з якими суспільність звертаєть ся до послів.

Всі політичні українські часописи просить ся о ласкаве перепечатанє сих слів.

За Українсько-русский клуб: др. *Евген Олесницький*.

— Кара за Мазепу. На редактора „Літ. Н. Вістника“ в Києві наложено 100 карб. кары за статью проф. М. Грушівського „Виговський а Мазепа“.

— Просвітно-економічне віче в Чернятині, городеньского повіта, відбуло ся дня 11. с. м.: заходом городеньської філії Руского Тов-а педагогичного при участі 200 осіб. Справу посланя дитий до середних шкіл реферував п. Евст. Дорожинський, заохочуючи селян, аби користали з рускої приватної гімназії, яка буде отворена в Городенці в початком вересня с. р. Потім слідував реферат д-ра Ціпановського, який говорив про значіє науки в рідній мові та подав способи збираня датків на засновуючу ся гімназію. Опісля п. Е. Дорожинський пояснив значіє господарских товариств для селян, вказуючи на діль тов-а „Сільского господаря“. По тих висновках вічевики рішили ся приступити в члени згаданого товариства та оснувати его відділ в Чернятині.

— Перехід на православє. „Діло“ доносить, що громада Садки в заліщицкім повіті хоче перейти на православє і звернула ся в тій справі до пос. Маркова. Подаємо сю вістку на одвічальність „Діла“, яке останніми часами пускає часто сезонів качата і не може бути віродостойним жерелом інформаційним. Ждемо в тій справі поясненя з місця.

— Увільнення від військових вправ. Міністерство війни в порозумінню з міністерством кравової оборони зарядило, що до подань о увільненні від вправ не потреба долучувати покликуючої карти.

— Із Снятинщини пишуть нам: Про сей наш покутський кутик так мало взагалі пишуть по часописах, що не-Покутани більше знають про перську революцію або про паню Боровську з Кракова, чим про Снятинщину. Зачну, очевидно, від погоди. В Снятинщині нема дощу від св. Івана, се є від 7. липня а і перед тим було майже виключно гарне веремя так, що тутка панує можна сказати, посуха. Дощ був би на кукурудзи кочке потрібним. Там де кукурудзи густі, то лабуз усихає і шульків цілком не буде, як посуха потримає. Жнива на жито в цілім розгарі. Жито і пшениця, мимо спізненої весни дописують в сім році. Сіна і иншої пані буде скупо. — Регуляція Прута поступає скорим кроком. Зарібки при регуляції дуже малі. Робітник заробить в поті чола ледви 1 К 40 с денно. До роботи зголосило ся тепер підчас вакацій багато гімназьяльних учеників з біднійших родин. Се, правду кажучи, дуже добрі і пильні робітники. — Що до самого Снятина, то який нехарний був давнійше, таким лишив ся, Ані доброї води, ані каналізації нема тут, а по жидівських заулках годі перейти, щоби не дістати завороту голови. В останних часах побудовано тут кілька нових будинків публичних. Між иншими станув гарний будинок ц. к. повітового суду. Як на глум видіє на нїм лише польська напись. Се діє ся в рускім місті і повіті. Про руску напись міродатні круга забули! Звертаємось до нашого п. посла Стефаніка, який мешкаючи близько Снятина може перевірити сю справу на місці і пригадати, кому слідує, що Снятин і снятинський повіт не лежить на мазурщині, а має поверх 90% Русинів. — Снятинський Боян уряджує дня 25. с. м. вечерок з танцями у власній салі. Початок о 9. год. вечер.

— Із Дорни Ватри на Буковині пишуть нам: Dorna Watra або Vatrei Dorna, як собі хочете, аби тільки, сохрани Боже, не по руски! Що правда видіє на залізничному двірці українська напись: Дорна Ватра Купелі, але она сховала ся так соромливо у найглибший кутик, що її й не видно поза великими написами. А ще правда! Є написи: Станіонний залз ітн. Та їх хіба не будемо числяти до наших. Не розумію, як можуть ц. к. залізничні власти так компромітувати себе крайним невнанєм сеї мови й правописи, у якій мають зладити написи. Се тільки брак доброї волі і скандальне нехтованє руского населєня Буковини. Ось бач, ми дамо тобі руску напись, як уже так кричиш, але знай мана — дамо єї так, що ти далі-далі сам будеш старати ся о її усунєнє, бо тоби стане соромно за неї. А таких написей на славіній Буковині і не смєлиш. Відай буковинські — так само як і галицькі власти — не дійшли ще до такої високої культури, щоби писати людскою мовою та правописом — пишуть так, як віхто не говорить і не пише. А може, може они хочуть поправити єї написи, але аж у виді... ласкавої концесії за якусь прислугу їм. Скандал!... Само місто не має нічого руского у собі: єго характер німецько-жидівський із румунським підкладом. Рускою мовою не розмовиш ся. Між приїзжими що правда не мало Русинів, але се на жаль у переважній більшості буковинські Русини. Кажу, на жаль бо буковинські Русини чешуть по німецьки, де треба ї де не треба, неначеб то німецька мова була красша від рускої. А може хочуть тим показати виспу культуру? То повинні би знати, що тільки той високо культурний, хто сам себе шанує. Таж Русини — більшшть населєня Буковини і певно кождей інтелігентний Буковинець розуміє бодай троха по румунськи, а не навчить Румуна шанувати себе. Та що зробити, коли ту alles deutsch. Місто незвичайно чисте і гарне. Є ту величаві урядженя, прегарні готелі ітд. Взагалі можна і порядно мешкати і порядно вісти, але за те усьо дуже дороге. На стоці двох гір побудовано ту два прекрасні парки, а в них грає два рази що дня військова музика. У тих парках находять ся жерела залізної води у пишних часах павільонах. Коло керняць услужують гостям дівчата — усьо, розуміє ся, безплатно. Ту є також купелеві заведеня, а новійше з них уладженє з правдивим комфортом. Тільки купелі дуже дорогі. Околиця також прекрасна, тож не диво, що зїздять ся ту богато гостей. Сього року їх до 1000, менше чим тамтого. У місті відбувають ся вічні забави, концерти і т. д. Взагалі жите ту прємне, хоч Русин мусить почувати ся ту зовсім чужий. Парк і инші урядженя повстали заходами грорієнтального релігійного фонду, а від сеї церкви за часів управи митр. Репти так і віє чужим. Всюди очевидне форитованє румунщини на некористь русчини. А сей релігійний фонд казочно богатий. Дві третини Буковини суть єго власністю. Русини — як більшшть населєня Буковини — мають чейже повне право домагати ся, щоби і для них зроблено що з того боку. Тому найвисший час, постарати ся о розділ церкви на румунську й руску, бо тепершня цер-

ковна управа Буковини Русинам очевидно ворожа. — Сл.

— **Нова адвокатска тарифа.** З днем 1. с. м. зачала обовязувати на основі розпорядженя міністерства судівництва нова тарифа адвокатска, яка нормує гонорарі адвокатів за чинности, які частійше повтаряють і виконують неначе шабльоново. Теперішня тарифа так як і попередна ділить винагороди для адвокатів на 3 класи, з яких перша (найвисша) обовязує у Відні і в місцевостях відєньського округу поліційного, друга (низша) в осідках судових прибуналів та в купілевих місцевостях (Карльсбад, Марієнбад, Меран, Ішль, Імунден і Баден) та вкінці (найнизша) в усіх инших місцевостях Австрії. В порівнянню з давнюю нова тарифа назначає дещо висші винагороди, за деякі адвокатскі чинности.

— **В „Конкурсі Полтав. земства Губ.“** поміщенім в 152 ч. нашого дневника має бути „4) серветки, 5) ручник“ і т. д.

Оповідки.

— **Філія Руского Тов-а педагогічного в Тернополі,** по причині вільних кількя місць, продовжує конкурє на принятє питомців, до удержуваного нею інститута, на шк. рік. 1909/10 до 1. зглядно 15. серпня с. р. Місячна оплата за удержанє і педагогічний нагляд виносить 50 К. Виділ упросив на настоятеля о. П. Патрїлу, професора при рускій гімназії, і на єго руки просить ся вносити поданя. Першєвство мають ті, що скорше подадуть ся.

— **Вінчанє п. Теодора Грабовича,** гімн. професора з Тернополя, з п-юю Наталкою Кордасевичіною, відбуде ся дня 10. серпня о 8. год. вечером в парох. церкві в Росохачи (почта Завадка-к. Козьової).

— **В Цішанові** відбуде ся заходом філії „Просвіти“ народна забава в ліску на Волі новосільській. Початок о 2. год. по пол.

Наука, штука і література.

— **Учитель,** орган Руского Товариства педагогічного, в ч. 13 з дня 5. липня с. р. містить отєї статі: Проф. Людвік Гурліт: Поведенє, увага і пильність. — Іван Созанський: До історії народного шкільництва в рр. 1821—1838 (Дальше). — В. П. Самовбїство учеників. — М. Бар: Учитель вихователь. — Новинки.

— **Нові книжки.** В Київї окремими книжочками видано оповіданя Івана Нечуя-Левицького: „Біда бабі Палажці Соловісі“, та „Біда бабі Парасці Гришисі“.

У Київї вийшла з друку нова книжка: Прохор Воронін: „Як я виграв у товариша-вчителя бляшного самовара“ та инші оповіданя.

В Катеринодарі вийшла книжка: „А. А. Кирій: Сибиряки або вірна пара. Драма в 4-х діях і 1-й картині“. Книжку надруковано чомусь етимологією.

В Коломиї вийшла книжочка Василя Пачовського: „В пам'ять гетьмана Івана Мазепи і битви під Полтавою“. Книжочку випустило видавництво „Хлопска Правда“.

— **Переклад з української мови.** В Катеринодарській „Новой Зарі“ ч. 810, з 3 с. м. поміщено в перекладі з української мови на московську етюд Павла Граба „Красный халат“.

Телеграми

з дня 24. липня.

Атини. Крєтєйці порішили вибрати своїх послів до грецького парламенту і вислати їх до Атин.

Петербург. „Новое Время“ дістало телеграфічну вістку з Тегерану, що реакціоністи під проводом еміра Султанабаб з Мосахан тягнуть з великою армією на Тегеран. Заносить ся на кроваву домашню війну.

Петербург. Російське правительство заявило перському послови, що з огляду на несупокій в Персії не може відкликати зїдтам свого війска.

Мадрит. В останній битві з Кабилями Іспанці стали побиті. Їх становиско в Мароку є zagrożене.

Конкурс.

Виділ тов-а „Руский Інститут для дівчат“ в Перемишлі оголошує отсам конкурє на посади учительок, або учителів в ліцею з правами державних шкіл, які є до обсадження з початком шкільного року 1909/10. Петентки мають виказати ся кваліфікаційним ліцеальним свідочством або для середних шкіл з якоїнебудь групи. Зголошеня на адресу Заряду Інститута приймає ся найдалше до 15. серпня с. р. Перемишль 16. липня 1909. За Виділ Інститута: о. Митрат МIRON Подольський, предсідатель. Іван Мануїляк, секретар. 69 2—3)

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише тукот і паперців з першої галицько-рускої фабрики Євгена Біліньского в Збарзжі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по связьениках.

Держім ся покликую:

Свій до свого!

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпечєня будинків, збіжа і зварядів господарських, від шкідлих огневих під корисними услівями,

числить умірквані премії за обезпечєня,

ліквідує шкоди безпроводочно по пожарі,

уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краввий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і инші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформації до обезпечєнь уділяють агенції „Дністра“.

Зголєшеня письмених господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносить: Фонд резервовий і резерва премій К 1,865.540.—; инші фонди К 458.564.—; разом К 2,324.104.—

Канцєлярї Товариства отворєні для сторін від год. 8—3.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнова	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станіславава	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30†	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

На Підзамчє:

З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
„ Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
„ Курович	—	—	11:19	—	9:39
„ Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславава	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

З Підзамчє:

До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
„ Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
„ Курович	—	7:13	—	2:52	—
„ Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. — * У лише в неділі і свята від 16% до 18%. А) Лише в неділі і свята від 1/2 до 31%. — Б) Лише в неділі і свята від 1/6 до 30%. — В) В неділі і свята а від 1/6 до 30% щоденно. — Г) Щоденно від 1/2 до 31%. — З) Лише в неділі.

